

DQQ-001-034204

Seat No. _____

M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

May / June - 2015

Geography : Paper - IX

(Urban Geography)

Faculty Code : 001

Subject Code : 034204

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

- (1) દરેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
- (2) દરેક પ્રશ્નનો જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ આપવાનો રહેશે.
- (3) જરૂર જણાય ત્યાં સ્વચ્છ આકૃતિ દોરો.

1 નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર 1000 શબ્દોમાં આપો. 14

- (1) શહેરી ભૂગોળનો અર્થ અને કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.
- (2) શહેરી વસાહતના સ્થાનીકરણના પરિબળોની ચર્ચા કરો.
- (3) ક્રિસ્ટલરનો કેન્દ્રિયસ્થાનનો સિદ્ધાંત વિગતે સમજાવો.

2 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર 500 શબ્દોમાં આપો. 10

- (1) શહેરીકરણની સમસ્યાઓ.
- (2) શહેરી વસાહતની લાક્ષણિકતાઓ.

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર 500 શબ્દોમાં આપો. 10

- (1) શહેરી વસાહત અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સંબંધ
- (2) શહેરી આવાસોના પ્રકારો.

- 3 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર 50 શબ્દોમાં આપો. 10
- (1) અતિ શહેરીકરણ
  - (2) શહેરી વસાહતની કાર્યકારિતા
  - (3) શહેરી માળખાંને લગતા સિદ્ધાંતો સમજાવો.
  - (4) 'શહેર' એક તંત્ર તરીકે સમજાવો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર 50 શબ્દોમાં આપો. 10
- (1) ભારતમાં શહેરીકરણ.
  - (2) શહેરના વિકાસના તબક્કા સમજાવો.
  - (3) આદ્ય-ઔદ્યોગિક શહેરોની લાક્ષણિકતાઓ.
  - (4) ભારતીય અને પશ્ચિમનાં શહેરોની લાક્ષણિકતાઓ.
- 4 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યમાં આપો. 6
- (1) શહેરની વ્યાખ્યા આપો.
  - (2) શહેરનું આયોજન એટલે શું ?
  - (3) શહેરી ભૂગોળનું મહત્ત્વ શું છે?
  - (4) કેન્દ્રિયસ્થાનનો સિદ્ધાંત કોણે રજૂ કર્યો હતો ?
  - (5) ભારતનું પહેલું પૂર્વ આયોજિત શહેર કયું છે ?
  - (6) ઝૂંપડપટ્ટી એટલે શું ?
- 5 નીચે આપેલા બહુવિકલ્પ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ દસના સાચા વિકલ્પ ઉત્તરવહીમાં લખો. 10
- (1) નીચેનામાંથી કયું વિશ્વનું સૌથી મોટું શહેર છે ?

(A) ટોકિયો	(B) લંડન
(C) ન્યૂયોર્ક	(D) મેક્સિકો સિટી

- (2) ભારતની રાજધાની દિલ્હી કઈ નદીના કાંઠે વસેલું છે?
- (A) ગંગા (B) યમુના
(C) સોન (D) કાવેરી
- (3) ભારતના કયા રાજ્યમાં શહેરી વસ્તીનું પ્રમાણ સૌથી વધુ છે?
- (A) ગુજરાત (B) રાજસ્થાન
(C) મહારાષ્ટ્ર (D) ઉત્તર પ્રદેશ
- (4) નીચેનામાંથી કઈ શહેરીકરણની સમસ્યાઓ છે ?
- (A) પ્રદૂષણ (B) પછાત વિસ્તારનો વધારો
(C) રહેઠાણનો પ્રશ્ન (D) આ બધાં જ
- (5) ગુજરાતનું કયું શહેર પૂર્વ આયોજિત શહેર છે ?
- (A) ગાંધીનગર (B) રાજકોટ
(C) વડોદરા (D) સુરત
- (6) માર્ગ અને નદીના કિનારે વિકાસ પામેલી વસાહત કયા આકારની હોય છે ?
- (A) વર્તુળ (B) રેખીય
(C) ચોરસ (D) આયતાકાર
- (7) વસાહતના ઉદ્ભવ પાછળનું મુખ્ય કારણ કયું છે ?
- (A) ધાર્મિક (B) સુરક્ષા
(C) આર્થિક (D) સામાજિક
- (8) 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ ભારતનું સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવનાર શહેર કયું છે?
- (A) ચેન્નઈ (B) કોલકાતા
(C) દિલ્હી (D) મુંબઈ

- (9) નગરોનું વર્ગીકરણ શાના આધારે થાય છે ?
- (A) વસ્તી (B) સમાજ
(C) ધર્મ (D) આર્થિક પ્રવૃત્તિ
- (10) નીચેનામાંથી કયા રાજ્યમાં સૌથી ઓછું શહેરીકરણ જોવા મળે છે ?
- (A) રાજસ્થાન (B) સિક્કિમ
(C) ગુજરાત (D) મહારાષ્ટ્ર
- (11) માનવીની એક પ્રદેશથી બીજા પ્રદેશમાં ફેરબદલી એટલે શું ?
- (A) ભાષાંતર (B) સમાંતર
(C) સ્થળાંતર (D) નિરંતર
- (12) નીચેનામાંથી કયું બંદર શહેર છે ?
- (A) સિમલા (B) ભોપાલ
(C) વારાણસી (D) કોચી

ENGLISH VERSION

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Write answers of all the questions in main answer sheet.
- (3) Draw neat diagram wherever necessary.

1 Give answer **any one** of the following questions in 1000 words. 14

- (1) Explain the meaning and the scope of Urban geography.
- (2) Discuss the factors affecting the localization of an Urban settlement.
- (3) Explain in detail the Christaller's central place theory.

- 2** (A) Give answer of **any one** of the following questions in **10**
500 words.
- (1) Problems of Urbanization.
  - (2) Characteristics of Urban settlement.
- (B) Give answer of **any one** of the following questions in **10**
500 words.
- (1) Relation between Urban settlement and environment.
  - (2) Types of Urban houses.
- 3** (A) Give answers of **any two** of the following questions in **10**
50 words.
- (1) Overurbanization
  - (2) Functions of an Urban settlement
  - (3) Explain the theories of Urban structure.
  - (4) Explain “city” as a system.
- (B) Give answers of **any two** of the following questions in **10**
50 words.
- (1) Urbanization in India
  - (2) Explain the stages of Urban-growth.
  - (3) Characteristics of pre-industrial city
  - (4) Characteristics of Indian and western cities.

4 Give answer of the following questions in one or two sentences. 6

- (1) Give the definition of city.
- (2) What is Urban planning?
- (3) What is the importance of Urban Geography?
- (4) Who propounded the Central place theory?
- (5) Which is the first planned city of India?
- (6) What are the slums?

5 Attempt any **ten** MCQs in your Answer Sheet out of the following. 10

- (1) Which of the following is the biggest city in the world?
(A) Tokyo (B) London
(C) New York (D) Maxico City
- (2) Delhi, the capital of India is located on which river's bank?
(A) Ganga (B) Yamuna
(C) Son (D) Kaveri
- (3) Which State of India is having highest Urban population?
(A) Gujarat (B) Rajasthan
(C) Maharastra (D) Uttar Pradesh

- (4) Which of the following is the problem of Urbanization?
- (A) Pollution
  - (B) Expanding of slum region
  - (C) Problem of residence
  - (D) All of them
- (5) Which is the planned city of Gujarat?
- (A) Gandhinagar
  - (B) Rajkot
  - (C) Vadodara
  - (D) Surat
- (6) Which shape of settlement is developed near the road and on the bank river?
- (A) Circular
  - (B) Linear
  - (C) Square
  - (D) Rectangular
- (7) Which is the main reason for the origin of a settlement?
- (A) Religious
  - (B) Defence
  - (C) Economic
  - (D) Social
- (8) Which city of India is having highest population according to Census 2011?
- (A) Chennai
  - (B) Kolkata
  - (C) Delhi
  - (D) Mumbai

- (9) Which is a base of the classification of a town ?
- (A) Population (B) Society
(C) Religion (D) Economic activity
- (10) Which of the following state has less Urbanization?
- (A) Rajasthan (B) Sikkim
(C) Gujarat (D) Maharashtra
- (11) What is the movement of the people from one place to another place?
- (A) Translation (B) Parallel
(C) Migration (D) Continuous
- (12) Which is a port city from the following?
- (A) Simla (B) Bhopal
(C) Varanasi (D) Kochi
-